

Образне втілення ситуації “Порушення норм етики” в сучасному англomовному публіцистичному і документальному дискурсі

В. В. Ведута

Національна академія Служби безпеки України, м. Київ, Україна

Paper received 27.02.17; Accepted for publication 05.03.17.

Анотація. У статті розглянуто когнітивні механізми образного осмислення етичного досвіду носіями англійської мови. Особливості вербального втілення цих механізмів вивчаються крізь призму засобів їх мовної репрезентації у сучасному англomовному публіцистичному і документальному дискурсі в контексті ситуації “Порушення норм етики”.

Ключові слова: моральна уява, концептуальна метафора, текстова ситуація, порушення етики, “Наївна теорія моралі”.

Протягом досить довгого часу етичні норми поряд із нормами права, релігії та системою наївних заборон і приписів залишаються одним з ключових регуляторів поведінки суспільства [6, с. 10; 12, с. 373]. Проте в ситуаціях реального спілкування учасники комунікації не завжди керуються конкретними заборонами, приписами, правилами та принципами, які є важливою частиною морального знання представників спільної моральної традиції [16, с. 3, 5].

Обираючи ту чи іншу модель поведінки або приймаючи рішення стосовно її етичності, окрім знання, набутого в процесі морального розвитку [18], комуніканти послуговуються моральними емоціями [13; 15; 20] та моральною уявою [16, с. 33], застосовуючи при цьому досвід перебування в аналогічних ситуаціях, надбаний у тих сферах соціального буття, які, на відміну від абстрактної концептосфери моралі, є чіткіше структурованими та зрозумілішими для них [там само, с. 36].

Так, наприклад, у сучасній англomовній картині світу моральна взаємодія осмислюється у термінах комерційної, моральний добробут уподібнюється фінансовому, моральні обов'язки розуміються як борги, недотримання норм етики – як відхилення від курсу [16, с. 40–51; 19, с. 21], добросовісність уявляється як така, що має орієнтацію вгору, у той час як порочність – вниз [16, с. 40–51; 19, с. 63; 9, с. 40].

За допомогою моральної уяви [16, с. 3] та здатності схоплювати і створювати подібності між об'єктами, що належать до різних царин знань [1, с. 15], люди відносять певні фрагменти дійсності до ситуації “Порушення норм етики”, мислять та говорять про етичні проблеми, приймають етичні рішення, уявляють можливі шляхи вирішення етичних конфліктів та прогнозують ймовірні наслідки неетичної поведінки [16, с. 33]. При цьому етичні норми тлумачаться не як перелік конкретних заборон або рекомендацій до дії, а як узагальнення індивідуального й колективного досвіду представників спільної моральної традиції, набутого ними в процесі морального розвитку [там само, с. 12, 27].

Такий спосіб осмислення етичного досвіду людиною в ракурсі сучасної когнітивної парадигми надає особливої **актуальності** дослідженню **образного аспекту** ситуації “Порушення норм етики”, що поряд із власне когнітивним [18] та афективним [13; 15; 20] є ключовим елементом морального пізнання [16, с. 62], у термінах якого можна пояснити основні закономірності організації етичних знань у мисленні людини.

Об'єктом нашого дослідження є текстова ситуація “Порушення норм етики”, об'єктивована в сучасному англomовному дискурсі.

Предмет вивчення становлять семантико-когнітивні особливості актуалізації образного аспекту етичного досвіду носіїв англійської мови, розглянуті з погляду сукупності засобів їх мовної репрезентації у

сучасному англomовному публіцистичному і документальному дискурсі в контексті ситуації “Порушення норм етики”.

Мета статті – розкриття когнітивних механізмів, що лежать в основі образного осмислення етичного досвіду представників спільної англomовної моральної традиції.

Для досягнення цієї мети необхідно розв'язати такі **завдання**: узагальнити концепції, у термінах яких у сучасній науковій парадигмі пояснюється образний аспект морального пізнання; виявити ключові когнітивні механізми, що лежать в основі образного осмислення ситуацій, пов'язаних із порушенням етики, та визначити способи й особливості вербального втілення цих механізмів у сучасному англomовному публіцистичному і документальному дискурсі.

Матеріалом дослідження слугують фрагменти англomовних публіцистичних статей і документальної прози, в яких представлені ситуації, пов'язані з порушенням норм етики.

Методи дослідження. У цій статті застосовано окремі методики методу концептуального аналізу. Для реконструкції концептуального остову [4, с. 9] ситуацій “Порушення норм етики”, представлених у досліджуваному англomовному дискурсі, та визначення тих елементів ситуації, що осмислюються образно, було застосовано методику фреймового аналізу [7, с. 4; 11, с. 7; 16, с. 52–61]. Відтворення моделей образного осмислення етичного досвіду носіїв сучасної англійської мови, здійснювалося за алгоритмом реконструкції концептуальних метафор [4, с. 9] у термінах теорії концептуальної метафори [9, с. 25–60; 16, с. 32–52].

Однією з теорій, використовуючи яку можна пояснити образність морального пізнання, тобто те, яким чином структуруються знання про образний аспект ситуації *порушення етики*, є “Наївна теорія моралі” (Moral Law Falk Theory) американського філософа М. Джонсона, який з позицій когнітології в аспекті досвідного реалізму (експерієнціалізму) [10, с. 14; 17, с. 17–18] припустив, що мораль концептуалізується людиною крізь призму досвіду її побутування у навколишньому світі і структурується за допомогою різноманітних ментальних процесів [16, с. 1–12].

Ключова роль серед цих процесів у теорії М. Джонсона відводиться концептуальній метафорі як одному із когнітивних механізмів образного пізнання [там само, с. 10, 33], що застосовується людиною для розуміння абстрактних, недостатньо структурованих концептосфер шляхом їх уподібнення до більш конкретних та структурованих сфер людського досвіду [16, с. 10].

З позицій досвідного реалізму подібність, що лежить в основі зіставлюваних сфер або окремих їх елементів [19, с. 69], є не завжди об'єктивною [9, с. 182–183; 14, с. 5; 22, с. 109], а, навпаки, становить результат тілесного (фізіологічного), культурного та

соціального досвіду [9, с. 172; 10, с. 13; 16, с. 6; 19, с. 69–70] представників спільної моральної традиції, який може бути набутий як особисто, так і внаслідок спостереження за іншими людьми [10, с. 14]. Цей досвід і складає основу (мотиваційну базу) для подальшої інтерпретації образів (переважно метафор), отриманих у результаті співвіднесення концептосфери, що осмислюється метафорично (концептосфери мети), та царини знань, яка залучається для порівняння (концептосфери джерела) [16, с. 37].

Наприклад, в основі осмислення моральної взаємодії в термінах комерційної, лежить концептуальна метафора МОРАЛЬНИХ РОЗРАХУНКІВ / ПІДРАХУНКІВ (MORAL ACCOUNTING / MORAL ARITHMETIC Metaphor) [там само, с. 45, 49], яка ґрунтується на повсякденному досвіді користування матеріальними ресурсами, практиці обміну товарами й послугами, а також на очікуваннях споживачів та продавців щодо чесного ведення фінансових операцій [там само, с. 41–43]. Перелік складників концептосфери джерела (концептуальних корелятивів) [4, с. 9; 8, с. 36], крізь призму яких моральна взаємодія співвідноситься з комерційною, містить: **матеріальні цінності** (гроші, товари, послуги), в термінах яких оцінюється моральна вартість вчинків, **фінансові операції**, з якими зіставляють етичні та неетичні вчинки, та **підбиття балансу на рахунку**, що у сфері моральної взаємодії відповідає встановленню рівноваги між етичними та неетичними вчинками у термінах **кредитних та боргових зобов'язань** [16, с. 42, 45].

Уподібнення аморальної поведінки відхиленню від курсу (DEVIATION IS IMMORAL ACTION) [16, с. 43–44] ґрунтується на нашому сприйнятті подій та дій в термінах руху шляхом (ACTIONS ARE MOTIONS ALONG PATHS) з метою досягнення певних місць призначення (PURPOSES ARE DESTINATIONS) [там само, с. 37, 56]. Згідно з наївними уявленнями представників англomовної моральної традиції **дорожні орієнтири**, які вказують подорожнім шляхи, якими можна, потрібно або заборонено користуватися, у концептосфері моралі відповідають **нормам та принципам етичної поведінки, дотримання** яких концептуалізується як **прямування дозволеними стежками**, у той час як **відхилення** осмислюється як **відхилення від маршруту** [там само].

Надання доброчесності орієнтації вгору (GOOD IS UP, VIRTUE IS UP), а порочності – вниз (BAD IS DOWN, DEPRAVITY IS DOWN) [16, с. 50–51; 19, с. 63; 9, с. 40–41] мотивується уявленнями представників англomовної морально-культурної традиції про щастя, смуток, здоров'я та хвороби, які є складовими елементами індивідуального та суспільного добробуту [там само, с. 35–40]. У той час як сум та смуток пригнічують людину і вона опускає голову вниз (SAD IS DOWN), а серйозні хвороби змушують людину лежати (SICKNESS IS DOWN) [там само, с. 35–37], позитивні емоції та здоров'я дозволяють їй розігнутися, розпрямити плечі й підняти голову вгору (HAPPY IS UP, HEALTH IS UP) [там само]. **Доброчесність**, як і все те, що сприяє покращенню благополуччя людини, зорієнтована **вгору**, тоді як **порочність** і те, що призводить до погіршення добробуту, має орієнтацію **вниз** [там само, с. 40–41].

Концептуалізація однієї сфери в термінах іншої, з одного боку, характеризуються епізодичністю (частковістю) [9, с. 31–34; 14, с. 8; 19, с. 79–81], а з іншого – систематичністю [9, с. 7; 10, с. 28; 14, с. 6–8]. Епізодичність концептуальної метафори пояснюється тим, що жодна конкретна концептосфера джерела не може повністю структурувати абстрактну концептосферу

мети. Це означає, що метафори МОРАЛЬНИХ РОЗРАХУНКІВ, ВІДХИЛЕННЯ ВІД КУРСУ та орієнтаційна метафора ПОРОЧНІСТЬ – УНИЗ, забезпечують лише часткове розуміння сфери моралі, оскільки лише окремі її елементи осмислюються крізь призму цих образних моделей. У термінах теорії концептуальної метафори це явище називають висвітленням / приховуванням (highlighting / hiding) різних аспектів концептуального референта [там само].

Про систематичність образного осмислення етичного досвіду представниками спільної моральної традиції свідчить значна кількість метафоричних моделей, які використовуються ними не лише на концептуальному, а й на поведінковому та мовленнєвому рівнях [9, с. 28; 14, с. 6–8; 16, с. 46] – у процесі вибору тієї чи іншої моделі поведінки, під час прийняття рішення стосовно її етичності або ж у повсякденному мовленні про ситуації, пов'язані з порушенням етики.

Когнітивні операції метафоричного мапування (metaphorical mapping) [16, с. 10], під час яких відбувається перенесення ознак, якостей, станів та ситуацій з царини джерела на царину мети [3, с. 148], не завжди усвідомлюється людиною [9, с. 186; 16, с. 33, 63; 22, с. 109]. Тому реконструкція моделей образного осмислення етичного досвіду представниками англomовної традиції можлива на основі об'єктивованих у сучасному англomовному тексті чи дискурсі [21, с. 14] метафорично вжитих слів (metaphor-related words) [там само, с. 17] або мовних виразів (metaphorical linguistic expressions) [19, с. 5–6].

Так, про осмислення моральної взаємодії в термінах комерційної свідчить значна кількість метафоричних виразів з вокабуляру товарних операцій [16, с. 35], наприклад: *to profit from* (отримувати прибуток від), *to cost* (коштувати), *to be indebted* (знаходитись у боргу у когось), *to balance out* (сходиться – про витрати та прибутки), *to owe* (бути винним), *to repay* (повертати борг), *to pay for* (відплачувати за) тощо [там само, с. 41–42]. Про уподібнення неетичної поведінки відхиленню від курсу сигналізують метафоричні вирази *to go astray* (збитися з дороги), *to lose the way* (загубитися), *to take forbidden paths* (обирати заборонені стежки), застосовані для характеристики неналежної поведінки [там само, с. 44]. Надання доброчесності орієнтації вгору, а порочності – вниз підтверджується використанням прикметників та прислівників, семантична структура яких містить елементи, які вказують на знаходження нагорі (*high*) або внизу (*low, under*), рух знизу вгору (*up*) або навпаки (*down*) на позначення позитивних та негативних моральних якостей людини, наприклад: *high minded* (шляхетний), *upright, upstanding* (чесний), *low / low down* (низький), *underhand* (закулісний, нещирий) [там само, с. 51; 9, с. 40].

Одним із форматів текстового втілення моделей, які відображають образний спосіб осмислення етичного досвіду людиною, є **текстові ситуації** [5, с. 19], у структурі та семантиці яких віддзеркалюється когнітивний світ людини [там само] та фіксується опосередкована мовою інформація про світ [2, с. 4]. Як тематично поєднані змістові компоненти тексту, текстові ситуації репрезентують набуті людиною знання про багатовимірний життєвий простір [5, с. 19], у тому числі й про етичні уявлення представників спільної моральної традиції, за допомогою метафоричних мовних виразів, ідентифікація яких можлива на основі зіставлення їх контекстуального та буквального значення [21, с. 13]. Інтерпретація ж засобів вербалізації концептуальної метафори у тексті чи дискурсі відбувається з огляду на семантику їхніх складників та по-

роджувані ними асоціації [4, с. 9].

Вивчення текстових ситуацій “Порушення норм етики”, виокремлених у сучасному англомовному публіцистичному та документальному дискурсі, дозволило виявити, що однією з концептуальних метафор, які складають основу їх образного осмислення, є метафора МОРАЛЬНОГО ДОБРОБУТУ (MORAL WELL-BEING metaphor), який у сучасній англомовній традиції може асоціюватися не лише з матеріальним [16, с. 41], а й з фізичним благополуччям [26–28].

Уподібнення морального добробуту фізичному ґрунтується на метафорі МОРАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я (MORAL HEALTH metaphor), що у сучасній англомовній традиції розуміється як стан організму, який характеризується відсутністю хвороб (“the general condition of your body when you have no illness or disease”) [23; 24].

Перелік концептуальних корелятивів [4, с. 9; 8, с. 36], крізь призму яких моральне здоров'я співвідноситься з фізичним, містить: **фізичну шкоду**, в термінах якої осмислюється **моральна шкода**, заподіяна різним учасникам ситуації порушення етики; **хвороби** та їх **симптоми**, які асоціюються з негативними етичними якостями людини, та **ліки**, що позначають **способи виправлення шкоди**, заподіяної в результаті неетичної поведінки.

Як приклад, розглянемо декілька фрагментів текстових ситуацій “Порушення норм етики”, у яких актуалізуються зазначені вище концептуальні метафори.

У першому фрагменті статті “Cameron’s Murdoch missteps” (Хибні кроки Кемерона у справі Мердока), опублікованої в британському політичному журналі “New Statesman”, йдеться про наслідки використання незаконних методів збору інформації репортерами газети “News of the World”, що належала медіамагнату Руперту Мердоку, наприклад:

*The phone-hacking scandal offers some clues. Cameron has been wounded by the affair but not grievously. The main villains of the saga are the journalists who violated the privacy of **traumatised families** and the media bosses who allegedly covered up systemic criminality in their newsrooms. The Prime Minister has a tangential connection to those allegations through Andy Coulson, his director of communications from May 2007 to January 2011, and editor of the News of the World when hacking was out of control.*

[...] Downing Street was “**visibly shell-shocked**”, according to a witness inside the operation (BRCM).

Шкода, якої зазнали різні учасники цієї ситуації осмислюється як така, що може бути заподіяна внаслідок поранень вогнепальною, холодною або мінно-вибуховою зброєю. Це відображається в семантиці дієприкметників минулого часу *wounded* (букв. поранений), *traumatized* (букв. травмований) та *shell-shocked* (букв. контужений), метафоричність яких було визначено на основі зіставлення їх контекстуального та буквального (прямого) значень [21, с. 10–11]. Так, усі три слова вживаються у наведеному контексті на позначення нервового потрясіння (*wounded*), душевного болю, моральних страждань (*traumatized*), збентеження та хвилювання (*shell-shocked*) [23; 24; 25], тоді як *wounded* буквально означає “injured by a weapon such as a gun or knife” (поранений вогнепальною зброєю або ножом) [24], *traumatized* – “wounded or injured” (поранений або травмований) [23], а *shell-shocked* – “confused or nervous mental condition as a result of a mental illness that affects soldiers who have fought in a war shocking experience such as being in a war or an accident” (контужений, постраждалий від снарядного шоку) [23; 25].

Отже, в результаті неетичної поведінки репортерів газети “News of the World” сім’ї, які стали жертвами незаконного прослуховування, були травмовані (*traumatised families*), у той час як “поранення”, яких зазнав тодішній прем’єр міністр Великої Британії, не були серйозними (*Cameron has been wounded by the affair but not grievously*). Це пояснюється тим, що Девід Кемерон не мав прямого відношення до скандалу (*has a tangential connection to those allegations*), а виявився причетним до нього через Енді Коулсона, який працював у нього директором відділу із зв’язків з громадськістю після того, як був редактором газети “News of the World” у період незаконного прослуховування. Шкода ж, заподіяна скандалом з прослуховуванням Даунінг Стріт, тобто адміністрації прем’єр-міністра Британії, уподібнюється до психічних пошкоджень, яких солдати зазнають внаслідок контузії [23; 25].

У другому фрагменті, що актуалізує текстову ситуацію “Порушення норм етики”, зі статті “Dominique Strauss-Kahn: a Frenchman sunk by a sex scandal” (Домінік Стросс-Кан: француз, зарушлий у секс-скандалі), опублікованої в газеті “The Telegraph”, надмірне захоплення французького політика жінками уподібнюється до хворобливого стану його організму, наприклад:

*The only untroubled beneficiary is the Front National’s Marine Le Pen. “I am utterly unsurprised,” she said yesterday. “He must be presumed innocent – but everyone in the Paris political village knew of Dominique Strauss-Kahn’s **pathologic relations with women**” (MADS).*

У наведеному прикладі лідер політичної партії Національний Фронт Марін Ле Пен (*the Front National’s Marine Le Pen*) припускає ймовірність визнання Домініка Стросс-Кана, якого неодноразово звинувачували в сексуальних домаганнях, невинним (*He must be presumed innocent*) попри обізнаність паризького політикуму в потворно-ненормальному характері його стосунків з жінками. Хворобливість його поведінки експлікується прикметником *pathologic* (патологічний), що вживається в англійській мові на позначення розумового або фізичного стану, спричиненого хворобою (“a mental or physical condition caused by disease”) [24].

Третій фрагмент реалізації текстової ситуації “Порушення норм етики”, у якому в термінах метафори МОРАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я актуалізується інформація про способи виправлення шкоди, заподіяної неетичною поведінкою, представлено уривком з книги американського правознавця Марка Уеста “Secrets, Sex, and Spectacle” (Таємниці, секс та видовища), що належить до жанру документальної прози. У наведеному нижче епізоді йдеться про те, що, у разі поширення неправдивої інформації про особу (*defamation*), засоби правового захисту (*defamation remedies*) у Японії більше зосереджені на відновленні честі потерпілої сторони (*an injured party*), ніж у США (*in Japan focus on honor more than they do in America*), наприклад:

*Defamation remedies in Japan focus on honor more than they do in America. One obvious difference is the availability of criminal penalties in Japan; **an injured party** can extract revenge, if nothing else, for free through the criminal justice system by filing a criminal complaint. **Civil remedies** also differ. Recall that the Japanese Civil Code (sec. 723) allows a court to “take suitable measures for the restoration of the plaintiff’s honor”. A frequently awarded **additional remedy** is a formal printed public apology, normally awarded when three conditions exist: *defamation has occurred, the plaintiff requests an apology**

gy, and an apology is “necessary to restore the plaintiff’s honor” (WDMS: 80).

Відповідно до відтвореної на основі наведеної текстової ситуації метафоричної моделі, **сторона конфлікту, яка зазнала моральної шкоди**, концептуалізується як **учасник ситуації, який отримав тілесні ушкодження (injured party)**. Останні в аналізованому фрагменті тексту об’єктивуються прикметником *injured* (ушкоджений), що застосовується в сучасній англійській мові на позначення стану організму людини, який зазнав травмувань (“an injured person has a physical damage to part of their body”) [23], а також лексею *defamation* (наклеп), семантична структура якої містить сему ‘damaging’ (заподіяння шкоди) [там само].

Засобом відновлення спричиненої намовою **моральної шкоди**, яка у термінах реконструйованої моделі корелює з **фізичною**, є кримінальне покарання обмовника (*criminal penalties*) або публічно опубліковане вибачення (*a formal printed public apology*), перше з яких виступає кримінально-правовим (*criminal remedies*), а друге – цивільно-правовим засобом судового захисту (*civil remedies*). Обидва способи відшкодування моральних збитків, необхідних для відновлення честі скаржника (*necessary to restore the plaintiff’s honor*), уподібнюються **засобам лікування організму від хвороби або позбавлення його від болю** (“something that is intended to cure you when you

are ill or in pain” [23]), на позначення яких застосовується іменник *remedies*.

Таким чином, аналіз метафоричних мовних виразів, вжитих у сучасних різножанрових дискурсах, дозволяє частково відтворити моделі, якими керуються представники спільної морально-культурної традиції в процесі моральної взаємодії. Ці моделі віддзеркалюють наївні уявлення про норми етики та їх порушення, якими послуговуються комуніканти, обираючи ту чи іншу модель поведінки або приймаючи рішення стосовно її етичності.

Метафори **МОРАЛЬНОГО ЗДОРОВ’Я** та **МОРАЛЬНИХ РОЗРАХУНКІВ** пояснюють лише окремі аспекти образного осмислення морального добробуту представниками сучасної англійської традиції, оскільки лише окремі елементи морального благополуччя людини можуть бути експліковані в їх термінах. На тлі висвітлення наслідків неетичної поведінки, приховуються такі елементи досліджуваної ситуації, як причини та наміри порушення етики. Тому перспективи подальшого вивчення образного аспекту розглянутих ситуацій передбачають реконструкцію інших моделей, якими послуговуються учасники ситуації “Порушення норм етики” в процесі моральної взаємодії, з метою виявлення причин невідповідності вчинків людини встановленим суспільством нормам регулювання поведінки та намірів, якими послуговуються його представники.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н. Д. Метафора и дискурс / Н. Д. Арутюнова // Теория метафоры: Сборник: Пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз. / Вступ. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журиной. – М.: Прогресс, 1990. – С. 5–32.
2. Барба Л. В. Лінгвокогнітивні особливості текстової ситуації “Злочин-відповідальність” у різних функціональних стилях сучасної англійської мови: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / Барба Людмила Валеріївна. – Одеса, 1999. – 19 с.
3. Белехова Л. І. Аналогове мапування у поетичному тексті (на матеріалі американської поезії) / Л. І. Белехова // Вісник Житомирського державного педагогічного університету ім. І. Франка. – 2001. – № 8 – С. 148–152.
4. Воробйова О. П. Когнітологія як експериментальний міф: методики концептуального аналізу тексту / О. П. Воробйова // Актуальні проблеми філологічної науки: Тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції / Дніпропетровськ, ДНУ імені Олеся Гончара, 8-9 грудня 2011 р. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2011. – С. 8–10.
5. Воробьева О. П. Текстовая номинация в ракурсе когнитивной лингвистики / О. П. Воробйова // Языковая категоризация (части речи, словообразование, теория номинации). Материалы Круглого стола, посвященного юбилею Е.С. Кубряковой, по тематике ее исследований. – М.: ИЯ РАН, 1997. – С. 18–20.
6. Головкин Н. А. Моральные нормы и личность / Надежда Александровна Головкин. – М.: Знание, 1976. – 64 с.
7. Жаботинская С. А. Модели репрезентации знаний в контексте различных школ когнитивной лингвистики: интегративный подход / С. А. Жаботинская // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2009. – № 848. – С. 3–10.
8. Жаботинская С. А. Основы теории примарной метафоры / С. А. Жаботинская // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія “Філологія”. – 2011. – Том 14, № 1. – С. 35–45.
9. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем: Пер. с англ. / Под ред. и с предисл. А. Н. Баранова / Джордж Лакофф, Марк Джонсон. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 256 с.
10. Лакофф Дж. Женщины, огонь и опасные вещи: Что категории языка говорят нам о мышлении / Джордж Лакофф; [пер. с англ. И. Б. Шатуновского]. – М.: Языки славян-
- ской культуры, 2004. – 792 с.
11. Минский М. Фреймы для представления знаний / Марвин Минский. – М.: Энергия, 1979. – 148 с.
12. Толстая С. М. Преступление и наказание в свете мифологии / С. М. Толстая // Логический анализ языка: Языки этики / Отв. ред. Н. Д. Арутюнова, Т. Е. Янко, Н. К. Рябцева. – М.: Языки русской культуры, 2000. – С. 373–379.
13. Damasio A. R. Descartes’ Error: Emotion, Reason, and the Human Brain / Antonio R. Damasio. – N.Y.: Avon Books, 1994. – 312 p.
14. Grady J. Foundation of Meaning: Primary Metaphors and Primary Scenes: Ph.D. dissertation / Joseph Grady. – Berkeley: University of California, 1997. – 299 p.
15. Haidt J. The moral emotions / J. Haidt // Handbook of Affective Sciences / Ed. by R. J. Davidson, K. R. Scherer, H. H. Goldsmith. – Oxford, England: Oxford University Press, 2003. – P. 852–870.
16. Johnson M. Moral Imagination. The Implication of Cognitive Science for Ethics / Mark Johnson. – Chicago: The University of Chicago Press, 1993. – 283 p.
17. Johnson M. We are all live creatures: embodiment, American pragmatism, and the cognitive organism / M. Johnson and T. Rohrer // Body, Language and Mind. – Berlin: Mouton de Gruyter, 2007. – Vol. 1. – P. 17–54.
18. Kohlberg L. Essays on Moral Development / Lawrence Kohlberg. – 1981. – Режим доступу: <http://faculty.plts.edu/gpence/kohlberg.htm>
19. Kövecses Z. Metaphor: A Practical Introduction / Zoltán Kövecses. – Oxford: Oxford University Press, 2002. – 285 p.
20. Rudolph U. Moral emotions: An analysis guided by Heider’s naïve action analysis / U. Rudolph, K. Schulz, N. Tscharktschiew // International Journal of Advances in Psychology. – 2013. – Vol. 2, No 2. – P. 69–92.
21. Steen G. Finding metaphor in discourse: Pragglejas and beyond / G. Steen // Culture, Language and Representation. – Amsterdam: VU University of Amsterdam, 2007. – Vol. 5. – P. 9–25.
22. Stockwell P. Cognitive Poetics. An Introduction / Peter Stockwell. – L. and N.Y.: Routledge, 2005. – 193 p.

ДОВІДНИКИ

1. Collins English Dictionary (online edition) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.collinslanguage.com>

– Заголовок з екрану.

2. Longman Dictionary of Contemporary English (online edition) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ldoceonline.com/> – Заголовок з екрану.

3. Macmillan Dictionary. Free English Dictionary and Thesaurus Online (online edition) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.macmillandictionary.com/> – Заголовок з екрану.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. BRCM: Behr R. Cameron's Murdoch missteps // Newstatesman. – July 14, 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newstatesman.com/2011/07/prime-minister-cameron-public>

2. MADS: Moutet A. Dominique Strauss-Kahn: a Frenchman sunk by a sex scandal // The Telegraph. – May 16, 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/8515714/>

3. WDMS: West D. M. Secrets, Sex, and Spectacle. The Rules of Scandal in Japan and the United States / Mark D. West. – Chicago and London: The University of Chicago Press, 2006. – 404 p.

REFERENCES

1. Arutiunova N. D. Metaphor and Discourse / N. D. Arutiunova // Theory of Metaphor: Collection of articles: translated from English, French, German, Spanish, Polish / Introductory article and compilation by N. D. Arutiunova and M. A. Zhurinskaia. – M. : Progress, 1990. – P. 5–32.

2. Barba L. V. Cognitive peculiarities of textual situation “crime and punishment” in different functional styles of Modern English: author's abstract of dissertation for a Candidate degree in Philology: spec. 10.02.04 “Germanic languages” / Barba Liudmyla Valeriivna. – Odesa, 1999. – 19 p.

3. Bieliekhova L. I. Analogical mapping in poetic text (on the material of American poetry) / L. I. Bieliekhova // Zhytomyr Ivan Franko State University Bulletin. – 2001. – № 8 – P. 148–152.

4. Vorobiova O. P. Cognitology as an experiential myth: methodologies of conceptual analysis of the text / O. P. Vorobiova // Current Issues in Philology: Proceedings of the 3rd All-Ukrainian scientific conference / Oles Honchar Dnipropetrovsk National University, December 8-9, 2011. – Dnipropetrovsk: DNU, 2011. – P. 8–10.

5. Vorobiova O. P. Textual nomination in cognitive linguistics perspective / O. P. Vorobiova // Language categorization (parts of speech, word formation, theory of nomination). Proceedings of the round table, dedicated to the anniversary of E. S. Kubriakova, on the subject of her research. – M. : IYA RAN, 1997. – P. 18–20.

6. Holovko N. A. Moral norms and personality / Nadezhda Aleksandrovna Holovko. – M. : Znanie, 1976. – 64 p.

7. Zhabotinskaia S. A. Models of knowledge representation in the context of different cognitive linguistics schools: integrative approach / S. A. Zhabotinskaia // V. N. Karazin Kharkiv National University Bulletin. – 2009. – 848. – P. 3–10.

8. Zhabotinskaia S. A. The basics of Primary Metaphor Theory / S. A. Zhabotinskaia // Kyiv National Linguistic University Bulletin. “Philology” series. – 2011. – Vol. 14, № 1. – P. 35–45.

9. Lakoff G. Metaphors We Live By: transl. from English / edited by A. N. Baranov / George Lakoff, Mark Johnson. – M. : Editorial URSS, 2004. – 256 p.

10. Lakoff G. Women, Fire, and Dangerous things: What Language Categories Reveal about the Mind / George Lakoff; [transl. from English by I. B. Shatunovskii]. – M. : Languages of Slavic Culture, 2004. – 792 p.

11. Minsky M. A Framework for Representing Knowledge / Marvin Minsky. – M. : Enerhiia, 1979. – 148 p.

12. Tolstaia S. M. Crime and punishment in the light of mythology / S. M. Tolstaia // Logical Language Analysis: Languages of Ethics / Editors-in-chief N. D. Arutiunova, T. E. Yanko, N. K. Riabtseva. – M. : Languages of Russian Culture, 2000. – P. 373–379.

Figurative manifestation of the “Violation of Ethical Norms” textual situation in Modern English journalistic and documentary discourse

V. V. Veduta

Abstract. This paper addresses cognitive mechanisms of native English speakers' imaginative conceptualization of their ethical experience. Specificity of verbal manifestation of these mechanisms is studied through their linguistic representation in Modern journalistic and documentary discourse in the context of the “Violation of ethical norms” situation.

Keywords: moral imagination, conceptual metaphor, textual situation, violation of ethics, “Moral Law Falk Theory”.

Образное воплощение ситуации “Нарушение норм этики” в современном англоязычном публицистическом и документальном дискурсе

В. В. Ведута

Аннотация. В статье рассматриваются когнитивные механизмы образного осмысления этического опыта носителями английского языка. Особенности вербального воплощения этих механизмов изучаются сквозь средства их языковой репрезентации в современном англоязычном публицистическом и документальном дискурсе в контексте ситуации “Нарушение норм этики”.

Ключевые слова: моральное воображение, концептуальная метафора, текстовая ситуация, нарушение этики, “Наивная теория морали”.